

Heleen

Johan Steenhoek

© 2016 Futuro Uitgevers BV, Amsterdam

Redactie: Elibro Tekst en Redactie
Vormgeving en zetwerk: SBGO Grafisch ontwerp
Correctie: Vermeulen Tekst & Advies

ISBN 9780492221599
NUR 402

Mail: welkom@futurauitgevers.nl

Alle rechten voorbehouden. Alle intellectuele eigendomsrechten, zoals auteurs- en databankrechten, ten aanzien van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Futuro Uitgevers BV en de auteur.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

www.futurauitgevers.nl [www.twitter.com/futurauitgevers](https://twitter.com/futurauitgevers) www.facebook.com/futurauitgevers

Opgedragen aan Marlène,

*Love of my life,
can't you see
Bring it back, bring it back
Don't take it away from me*

Uit: Love of my life – Queen

Met dank aan:

Lara, die mij inspireerde om door te gaan,
Maartje, die mij leerde schrijven,
Marcel en Maarten, voor het in mij gestelde vertrouwen en
Regina, voor haar liefde en begrip

DEEL I

Here comes the sun

14 september 2006

Prachtig, zoals de zon opkomt in het verlengde van de duinenrij, over natuurgebied het Oerd in een bijna wolkeloze lucht. Hij staat nog laag, het is vroeg. Eigenlijk te vroeg als je bedenkt dat we vakantie hebben. Onze vijf maanden oude labradorpup Djezzie, die nog niet weet wat uitslapen is, zorgt er wel voor dat ik niets zal missen van alle mooie en verschillende zonsopgangen over dit prachtige eiland. Op de Waddeneilanden is elke zonsopgang weer anders. Ik heb er al veel gezien. Vanaf de zeezijde, maar ook vanaf de Waddendijk.

Mijn gedachten gaan terug naar een jeugdvakantie op Terschelling. Na een avond stappen, op de weg terug naar mijn vrienden op camping Appelhof, beklom ik 's morgensvroeg nog even de dijk. Ik werd beschenen door dezelfde opkomende zon als die van vandaag. Hij gluurde voorzichtig over de horizon. Het oranje-rode boogje klom daarna tergend langzaam verder omhoog. Ik lag op mijn rug schuin tegen de dijk. Het rode licht spiegelde langgerekt in het water van het wad. Ik was verliefd op de zon, en op het meisje dat ik zojuist had thuisgebracht.

*Little darling
I feel that ice is slowly melting
Little darling
It seems like years since it's been clear*

*Here comes the sun, do do do do
Here comes the sun, and I say
It's all right.*

Uit: Here comes the sun – The Beatles

Stilte voor de storm

15 september 2006

Heleen en ik zijn al vier keer eerder op Ameland geweest, het eiland in de vorm van een grote spermatozoïde. Ook nu hebben we weer een huisje in het duingebied tussen Nes en Buren gehuurd. Het is er schitterend. De geur van de zee, de geluiden van de vogels, het mooie landschap; Heleen en ik zijn er graag. De vakantiehuizen staan ruim uit elkaar en hebben rieten daken. In de tuinen, die deel uitmaken van het duinlandschap, scharrelen fazanten en konijnen.

Deze vakantie, nog even genieten van het mooie nazomerweer, is anders. Heleen en ik hebben niet alleen Djezzie mee, maar ook de as van onze twee jaar geleden overleden hond Joris. Joris was ook een blonde labrador en net als wij gek van Ameland. Ik zie hem nog kopje-onder gaan in de golven en rennen over het strand, achter schuimvlokken aan die de wind voortblies. Nadat de blikken urn de eerste maanden op het dressoir in de woonkamer had gestaan, verhuisde zijn as naar onze slaapkamer. We wilden de as van Joris niet eenvoudigweg in de tuin begraven. Het heeft lang geduurd voordat Heleen op het idee kwam om Joris op zijn lievelingsplek uit te strooien.

Met de as van onze Joris lopen we na Heleens middagdutje naar het strand. Djezzie houden we nog even kort aan de lijn. Dat vindt ze niet leuk, want zo'n grote open vlakte met aan het eind heel veel water is voor elke labrador het summum. Maar veel en lang rennen door het rulle zand is niet goed voor een pup. Hijgend van opwinding loopt Djezzie naast ons. Heleen maakt de plastic zak open en strooit Joris zijn asresten uit over zijn geliefde strand. Ik maak ondertussen Djezzies riem los. Springend en happend naar de wegvliegende as, speelt ze voor het eerst en het laatst met haar overleden voorganger. Heleen klopt een grauwe sluier van haar jas en uit haar haar, ze had geen rekening gehouden met de wind. Djezzie doet hetzelfde, maar dan schuddend met haar ruime puppyvel. Vrouwen zijn allemaal hetzelfde, ze willen er netjes uitzien.

Mijn baby

16 september 2006

Ik heb mijn laptop en mijn golftas mee zodat ik me wat kan vermaken tijdens Heleens rustperiodes. Heleen heeft borstkanker gehad en is daardoor chronisch vermoeid geraakt. Als we samen iets leuks willen doen, kunnen we pas na haar middagslaapje weg.

‘Zullen we een dag eerder de boot van half drie terug nemen?’ vroeg Heleen toen ze bij het plannen van deze vakantie het vaarschema van de veerboot bekeek. ‘We moeten om tien uur het huisje uit zijn, dat red ik niet, dan ben ik de rest van de dag kapot. Als we een dag eerder gaan, kunnen we op ons gemak pakken.’

‘Dat is goed.’

Ik wist hoeveel moeite het Heleen kostte om dit voor te stellen. Ze zou maar wat graag nog een nachtje willen blijven. Ze heeft me vaak genoeg verteld hoeveel verdriet ze ervan heeft, dat ze niet meer kan wat ze vroeger kon en dat ze mij daarmee ook beperkt.

‘Heb je lekker golf gespeeld?’ vraagt Heleen als ik terugkom bij ons vakantiehuisje.

‘Nee, ik heb weleens beter gespeeld.’

‘Liep je alleen of kwam er nog iemand bij?’

‘Ik was alleen, maar dat vond ik wel lekker, kon ik een beetje oefenen,’ lieg ik.

Ik trek het Sunrise Crew-T-shirt uit waarin ik gespeeld heb en stap onder de douche. Sunrise is de naam van een duur superjacht, gebouwd bij Van Dijck Jachtbouw. In 2003 verkocht ik zowel mijn ingenieursbureau als de technische groothandel aan Van Dijck, een werf waar megajachten gebouwd worden. De directie van Van Dijck had me al eens eerder gevraagd of ik de zaak niet wilde verkopen en in 2003 vond ik het wel een mooi moment. Van Dijck stelde als voorwaarde dat ik nog geruime tijd de leiding zou houden over Verhoek Engineering en Verhoek Equipment. Er werd geen vaste tijd afgesproken. Zelf had ik in gedachten om rond mijn vijfenvijftigste wat anders te gaan doen.

Dat moment komt nu in zicht. Ik begin er langzaam maar zeker naar te verlangen om de boel over te dragen. Financieel sta ik er na de overname goed voor en nu wordt het tijd om ervan te genieten. Meer tijd voor Heleen en mezelf.

Toen Michel een jaar geleden belde met een opdracht voor Verhoek Equipment nam ik direct de gelegenheid te baat. 'Hoe gaat het met je? Wordt het niet eens tijd voor een terugkeer naar Verhoek?' Michel had na zijn studie lange tijd bij ons gewerkt en was weggegaan toen de doorgroeimogelijkheden hem te beperkt leken. Nu ik hem aan de lijn had, praatte ik hem bij en vertelde ik hem dat ik een sterke man naast me wilde die op termijn mijn functie zou kunnen overnemen.

'Klinkt interessant,' zei hij, 'dan moeten we maar eens praten.'

Na dat telefoongesprek staarde ik een tijdje voor me uit. Zou ik het kunnen? Het roer overgeven? Natuurlijk, het bedrijf was al niet meer van mij, maar de familie Van Dijck liet me volledig mijn gang gaan. Het voelde nog steeds als mijn baby, mijn kind.

Test je echte leeftijd

18 september 2006

De laptop is niet om op te werken maar om gedichten en korte verhalen mee te schrijven, en eventueel wat op internet te surfen. Op een avond doe ik op internet de test 'Wat is je Echte Leeftijd?' De volgende ochtend ontvang ik per e-mail het resultaat:

58,1!

Hallo Eric, leuk dat jij nu ook Je Echte Leeftijd meet.

Ja, hartstikke leuk tuttebel, ik ben echter vijf jaar jonger!

Schrok je, of was je juist blij verrast?

Nee, ik ben jaren geleden al gestopt met schrikken. Schrikken is niet goed voor je hart en dus niet goed voor je echte leeftijd.

Er zijn nog veel meer testjes op de site van Je Echte Leeftijd, zodat je nog meer over jezelf te weten kunt komen. Ben je al nieuwsgierig? Klik dan snel.

Nee, ik weet genoeg.

Volgende water drinken is belangrijk voor je Echte Leeftijd. Wat is jouw drinkpatroon eigenlijk?

Gaat je geen zak aan.

Welke kans van slagen heeft een relatie bij jou? Kom er achter of een langdurige relatie bij je past.

Beter opletten mevrouw, we zijn al zesentwintig jaar getrouwd en kennen elkaar al dertig jaar.

Ik besef maar al te goed dat mijn cynisme over het resultaat van mijn 'echte leeftijd' niet terecht is. De uitkomst vertelt me wat ik eigenlijk al weet, het is hoog tijd mijn leven te veranderen.

Na al het ziek en zeer van Heleen en mijn jarenlange harde werken krijgen we nu langzaam wat we verdienen. Maartje, een goede vriendin van ons, verwoordde het als volgt: 'Eric, het wordt tijd om te oogsten.' Hoewel, oogsten heb ik enige jaren geleden al gedaan, toen ik mijn bedrijf verkocht. Ik ben nog steeds aan het dorsen. Na deze vakantie ga ik mijn opvolgers inwerken. Het wordt tijd om het graan in de silo te krijgen. Als ik het roer heb overgegeven, wil ik wat anders gaan doen. Deze vakantie wordt het begin van iets nieuws.

Brrrr

1 november 2006

Ik heb vandaag de garage opgeruimd en er een mooie wijnopslag in gemaakt. Zoals bij veel mensen was ook onze garage een puinhoop. Zomaar vrij nemen op een doordeweekse dag, dat heb ik jarenlang niet meer gedaan. De stenen wijnrekken zijn gisteren geleverd en stonden op een pallet voor de garage. Ik kon ze daar sowieso niet laten staan, dus de planning van een vrije dag was min of meer gedwongen. Hoe dan ook, ik geniet van de dag en van het resultaat. Eindelijk is de boel weer eens op orde. Aan het eind van de dag ga ik nog even naar kantoor, ik spreek wat collega's en op weg naar huis doe ik nog wat brieven op de post. Dit is eigenlijk hoe ik de komende tijd wil doorbrengen, zoals ik dat in september op Ameland heb bedacht. Wat meer vrij en langzaam de leiding overgeven aan de jonge garde. Ik moet het alleen nog even inplannen en met de heren van Van Dijck, de aandeelhouders, bespreken.

Om kwart voor zes ben ik weer thuis. Heleen zit aan de telefoon. Uit het gesprek maak ik op dat ze met een vriendin telefoneert. Ik gebaar naar Heleen dat ik Djezzie ga uitlaten en verlaat het huis.

Een kwartier later ben ik weer terug. Ik hoor Heleen 'brrrr' zeggen. Ik roep vanuit de gang dat het wel meevalt met de kou, waarop ze nog een keer 'brrrr' zegt. Ik roep haar naam, maar er komt geen antwoord. Weer hoor ik 'brrrr'. Ik loop verontrust de kamer in. 'Heleen?'

Het duurt even voordat ik haar in de keuken op de stenen vloer zie liggen. Ze ligt op haar rug, ademt moeizaam en maakt het brrrr-geluid. Ik schrik en kniel bij haar neer. 'Heleen?' Ze ligt met haar hoofd in een klein plasje bloed en heeft haar urine laten lopen. Wat is er gebeurd?

Op ooghoogte zie ik ineens Djezzie naast me staan. Vliegenvlug sta ik op, sleur Djezzie mee naar de gang en doe de tussendeur dicht. Ik kniel snel weer bij Heleen neer en bel 112. Ik noem mijn naam en adres tegen de telefoniste, maar die hoort het kennelijk niet goed.

'In welke plaats?' vraagt ze rustig.

'HEILOO!' schreeuw ik in het apparaat. 'Het Zandstuk 314 in Heiloo, mijn vrouw is niet goed geworden, stuur een ambulance!'

De telefoniste blijft ondanks mijn paniekerige geschreeuw kalm en begint vragen te stellen: of ze ademt en of haar borst op en neer gaat. Ik bevestig dat en ze vertelt me hoe ik haar moet neerleggen. De stabiele zijligging herken ik uit de verhalen van mijn vriend Henk-Jan die een EH-

BO-cursus heeft gedaan. Ze loodst me geroutineerd door de handelingen en ik vraag daarna of er al een ambulance onderweg is.

‘Ja, die is nu op de Kennemerstraatweg.’

Ik hoor in de verte een sirene die steeds dichterbij komt. Heleen ademt iets rustiger, wat me geruststelt. Wat me niet geruststelt is dat het geluid van de sirene nu weer verder weg begint te klinken. Het Zandstuk loopt grillig en met veel vertakkingen door de wijk; ik hoop maar dat ze niet zo’n doodlopend stuk in rijden. De mevrouw aan de telefoon heeft me ondertussen gevraagd de voordeur open te zetten en het licht in de gang aan te doen. Djezzie is nog in de gang. Ik laat haar in de woonkamer, sluit haar op in haar bench en doe de voordeur open. Ik neem de telefoon weer op.

‘Staat de deur open?’ vraagt de telefoniste.

‘Ja,’ zeg ik.

Maria

27 maart 1980

‘Eric Verhoek, neemt u Maria Elisabeth Helena de Haan aan tot uw wettige echtgenote en belooft u getrouw de verplichtingen te vervullen die de wet aan de huwelijks staat verbindt?’

‘Ja.’ Ik zei het met volle overtuiging en keek in de grote stralende ogen van Heleen.

Mijn eigen glimlach ging verborgen achter een borstelige snor. Tachtig procent van de mannen had een snor in 1980, zoals ze jaren later allemaal gel in hun haar smeerden.

Heleen en ik waren in de vier jaar verkeringsstijd naar elkaar toegegroeid en echte maatjes geworden. Onze karakters waren behoorlijk verschillend: Heleen extravert en vrolijk, ik meer serieus en ingetogen. Uitspattingen van vreugde zal je bij mij niet snel zien, en hoewel verdrietige dingen of mooie momenten me snel ontroeren, laat ik het niet zo merken als Heleens overleden ome Kees, die bij het Wilhelmus al begon te huilen.

In Heleens kerk, de rooms-katholieke, werd ons huwelijk ingezegend. De pastoor had tijdens het voorgesprek veel praktische vragen, want ik was Nederlands-hervormd. Een aantal rituelen vroeg om een compromis. De hostie en de wijn, het lichaam en het bloed van Jezus Christus, zouden aan mij voorbijgaan. Tijdens de dienst ging Heleen naar het Mariabeeld om te knielen en te bidden voor de vruchtbaarheid. Ik bleef zitten. Wij hervormden vereren Maria niet. De enige Maria die ik vereerde was mijn kersverse vrouw.

Buiten kwam de regen met bakken naar beneden, de bruidsfoto’s moesten we ergens binnen maken. Terwijl wij poseerden in museum Broeker-Weiling werd buiten het bloemstuk van onze gehuurde oldtimer gestolen. Daarna was het tijd voor het feest. We hadden de Oude Herberg in Heiloo afgehuurd en aansluitend de bruidssuite gereserveerd – wat een groot woord was voor de karige tweepersoonskamer, maar we waren niet veel gewend. Wij vonden het spannend.

Kalm blijven

1 november 2006

De telefoniste wenst me sterkte en hangt op. Even later stopt de ambulance voor de deur en komen er twee mannen met een brancard binnen. Een van de mannen vraagt of Heleen gedronken heeft en wat er precies is gebeurd, de ander is intussen begonnen Heleen te onderzoeken. Bloedsuiker controleren, bloeddruk checken. Ze besluiten Heleen mee te nemen naar het Medisch Centrum Alkmaar.

Ondertussen hoor ik bij de voordeur iemand vragen of hij kan helpen. Het blijkt Dirk te zijn, een van onze burens.

‘Kun jij voor Djezzie zorgen?’ vraag ik hem.

‘Uiteraard.’

Hij blijft midden in de kamer staan en we kijken samen hoe de mannen Heleen op de brancard tillen.

Heleen reageert ondertussen wel al wat op het constante aanspreken van de ambulancebroeders, ze brabbelt ‘Joris, Joris.’

Ik weet dat ze Djezzie bedoelt, die we af en toe nog steeds uitschelden voor Joris. Ik kijk naar Dirk en knik naar Djezzie. Dirk knikt begrijpend terug.

De mannen vragen of ik met de ambulance meerijs of dat ik er zelf achteraan kom. Ik kies voor het laatste, ook de optie wegwuivend dat Dirk me zal brengen. Mijn oerinstinct om mijn eigen vervoer bij me te hebben, wint het van de angst om in paniek in de auto te stappen. Hoewel ik behoorlijk geschrokken ben, raak ik niet zo gauw in paniek. Mijn hele familie is zo. Bij calamiteiten gaan we eerst handelen, later is er nog tijd genoeg voor emotie.

Desondanks weet ik dat het er niet goed uitziet. Hoewel ze geen wegtrekkende gelaatsuitdrukking heeft, denken de ambulancebroeders aan een hersenbloeding. Ze rijden de brancard naar buiten en Heleen verdwijnt in de ambulance.